

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

**ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
«ВЗАЄМОДІЯ НОРМ
МІЖНАРОДНОГО І НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА КРІЗЬ
ПРИЗМУ ПРОЦЕСІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ІНТЕГРАЦІЇ»**

29 березня 2024 р

м. Київ

Рекомендовано Вченою радою Східноукраїнського національного
університету імені Володимира Даля
(протокол № 8 від.29.03. 2024 р.)

Редакційна колегія:

Арсентьєва О.С., проф., к.ю.н.
Шаповалова О.В., проф., д.ю.н.
Івчук Ю. Ю., проф., д.ю.н.
Котова Л. В., проф., к.ю.н.
Татаренко Г.В., проф., к.ю.н.
Капліна Г.А., доц., к.ю.н.
Жолудєва В. І., доц. к.ю.н.

Взаємодія норм міжнародного і національного права крізь призму процесів глобалізації та інтеграції: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів, співробітників закладів вищої освіти і наукових організацій, юристів-практиків, магістрантів, аспірантів, докторантів, представників громадських організацій, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підприємств та інших установ. м. Київ, 29 березня 2024 р. / За ред. проф. Татаренко Г.В. – Київ: вид-во Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля, 2024. – 216 с.

Мета конференції: обговорення актуальних проблем сучасного стану реформування та функціонування правової системи України, захисту прав людини з урахуванням міжнародних стандартів здійснення правосуддя, глобальних загроз світовому миропорядку, формування нової системи державного управління.

Друкується в авторській редакції

ДОПОВІДІ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

---

1. *Гемусова Олена Вячеславівна*, заступник директора – начальник управління зовнішніх зносин, промоції та інноваційного розвитку Департаменту міжнародної технічної допомоги, інноваційного розвитку та зовнішніх зносин Луганської обласної державної адміністрації

РОБОТА ДЕПАРТАМЕНТУ МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ, ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТА ЗОВНІШНІХ ЗНОСИН ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

2. *Глібоко Сергій Васильович*, кандидат юридичних наук, доцент, директор Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ: ЗАВДАННЯ ДЛЯ ТЕХНІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

3. *Чумак Роман Васильович*, керівник ГО Міжрегіональний експертний центр "Про Джастіс".

РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ У ФОРМУВАННІ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

ПІДПИСАННЯ МЕМОРАНДУМУ ПРО СПІВПРАЦЮ МІЖ ГО МІЖРЕГІОНАЛЬНИЙ ЕКСПЕРТНИЙ ЦЕНТР "ПРО ДЖАСТІС" ТА ГО «ФУНДАЦІЯ «ЖІНОЧА ІНІЦІАТИВА»

4. *Шипило Людмила Михайлівна*, медичний директор КНП «Український реабілітаційний центр», *Панов Ігор Вікторович*, директор КНП "Український реабілітаційний центр».

ПЕРСПЕКТИВИ СПІВПРАЦІ УРЦ ТА СНУ ІМ.В.ДАЛЯ В РЕАБІЛІТАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАКСИМАЛЬНО ЕФЕКТИВНИХ ЗАХОДІВ З РЕАБІЛІТАЦІЇ

5. *Тарасов Вадим Юрійович*, доктор технічних наук, професор, декан факультету здоров'я людини, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

ЩОДО ПРАКТИК СПІВПРАЦІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ, БІЗНЕСУ ТА ВЛАДИ

6. *Агафонова Олена Олексіївна*, Голова правління ГС «Асоціація ОГС Луганської області», директор та засновник БО БФ «Реалізації ідей».

ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ: ДОСВІД РЕЛОКОВАНИХ ГО

7. *Ніжельська Олена Славіївна*, Голова ГО. Кризовий медіа центр "Сіверський Донець"

ДІЯЛЬНІСТЬ ВОЛОНТЕРІВ ТА ГРОМАДСЬКИХ АКТИВІСТІВ У ПРОЦЕСАХ МИРОБУДУВАННЯ ТА ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

8. *Акімов Михайло Олександрович*, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права, Національна академія внутрішніх справ

ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ПЕРЕДУМОВИ ПОРУШЕННЯ ДЕРЖАВОЮ-АГРЕСОРом ЗАКОНІВ ТА ЗВИЧАЇВ ВІЙНИ

9. *Загоруй Людмила Миколаївна*, кандидат юридичних наук, доцент кафедри правознавства Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. *Загоруй Іван Семенович*, кандидат історичних наук, доцент кафедри господарського права Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля

САМОДОПОМОГА В АГРЕСИВНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

10. Жолудєва Вікторія Ігорівна, кандидат юридичних наук, доцентка кафедри правознавства, голова ЮК "Pro bono" юридичного факультету Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля.

AI AND DIGITAL TECHNOLOGY: OPPORTUNITIES AND PITFALLS

11. Сапицька Олена Михайлівна, кандидат історичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри історії та археології, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля.

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ОЦИФРОВАНИХ МАТЕРІАЛІВ В ПРОЄКТАХ ПО ЦИФРОВІЙ ІСТОРІЇ

12. Шамара Олександр Володимирович, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент, радник директора Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України».

ПРОКУРОРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ВІЙСЬКОВОЇ ПРОКУРАТУРИ, ЯК СКЛАДОВА ДЕМОКРАТИЧНОГО ЦИВІЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

13. Похиленко Ірина Сергіївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Київський національний університет будівництва і архітектури.

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В НАЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: НОВІ ВИКЛИКИ ТА РЕАЛІЇ

14. Слободенюк Владислава Андріївна, помічник корпоративного секретаря НАК «Нафтогаз України», адвокат, доктора філософії КНУ ім. Т. Шевченка

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ДОГОВІРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОСТАЧАННЯ ПРИРОДНОГО ГАЗУ В УКРАЇНІ

15. Бутков Олег Ігоревич, PhD, старший викладач кафедри конституційного права, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

ГРОМАДСЬКІ ОБГОВОРЕННЯ ЯК ФОРМА ПАРТИСИПАТИВНОЇ ДЕМОКРАТІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

16. Тарасенко Анатолій Володимирович, доцент, кандидат юридичних наук, АК "Тарасенко і партнери", керуючий партнер АК.

ДИСТАНЦІЙНІ ПРОВАДЖЕННЯ. ТЕОРІЯ ЮРИДИЧНОГО ПРОЦЕСУ 3-ГО ТИСЯЧОЛІТТЯ

17. Станішевський Євген Васильович, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право», Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля.

ПОНЯТТЯ «БЕЗПЕКА ПРАЦІ», «ОХОРОНА ПРАЦІ», «ПРОФЕСІЙНА БЕЗПЕКА: ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА СПІВВІДНОШЕННЯ

18. Безнос Костянтин Олександрович, аспірант, Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України.

ЗГОДА ПАЦІЄНТА НА ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПІД ЧАС НАДАННЯ ЙОМУ ПСИХІАТРИЧНОЇ ДОПОМОГИ

20. Капліна Галина Анатоліївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри правознавства, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля.

ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ ЯК ЧИННИК ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ

метою встановлення кількості осіб, які стали потерпілими від кримінальних правопорушень певного виду, а також використання методу самозвіту (self-report survey) для анонімного з'ясування кола осіб, які вчиняли будь-які кримінальні правопорушення протягом певного періоду, складання за їх результатами віктимологічних карт».

Список використаних джерел:

1. Карчевський, М (2024) Протидія злочинності в Україні : інфорграфіка (2013-2014) : інтерактивний довідник. URL : <https://karchevskiy.com/i-dovidnyk/>.
2. Giddens, Anthony, and Simon Griffiths. Sociology. Polity, 2006.
Abstract. A developed web application for the integration and analysis of official statistics on combating crime in ukraine is presented. With the use of the application, the provisions of crime prevention trends in ukraine during the last years were formulated.
Key words: statistics, crime prevention, primitivization, efficiency.

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В НАЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: НОВІ ВИКЛИКИ ТА РЕАЛІЇ

Похиленко І. С.,
кандидат юридичних наук,
доцент, доцент кафедри політичних наук і права
Київський національний університет будівництва і архітектури

Анотація. Штучний інтелект стрімко інтегрується в освітню сферу, відкриваючи нові можливості та ставлячи перед викладачами та здобувачами освіти нові виклики. Ця робота досліджує вплив ШІ на навчальний процес, висвітлюючи його потенційні переваги та ризики.

Ключові слова: штучний інтелект, освіта, наука

Штучний інтелект (далі – ШІ) має потенціал революціонізувати освіту, роблячи її більш персоналізованою, доступною та захоплюючою. Він може використовуватися для адаптації навчальних матеріалів до потреб кожного здобувача освіти, надання викладачам діагностичних інструментів для відстеження прогресу, а також створення нових інтерактивних навчальних середовищ.

Вивченням ШІ займалися як зарубіжні вчені, Н. Бостром, О. Деперліоглу, У. Косе, Р. Курцвейл, П.М. Морхат, В.А. Фулін, П.Г. Уинстон, так і вітчизняні науковці В.А. Зінченко, Ю.М. Капіца, Н.Б. Пацурія, О.І. Решетняк, М.М. Хаустов. Питання вивчення використання штучного інтелекту в освіті досліджували М.О. Акімов, А.Є. Артюхов, Н.М. Буглай, І.М. Візнюк, Л.В. Куцак, А.С. Поліщук, В.В. Киливник. Раніше питання присвячені ШІ вже досліджувались в роботах автора [1], проте стрімкий розвиток цієї сфери потребує нового осмислення.

В науковій літературі існують різні підходи щодо осмислення ШІ. Так, О. Деперліоглу, У. Косе [2, С.392], досліджуючи штучні нейронні мережі зазначають, що це свого роду системи обробки даних, які намагаються імітувати особливості людського мозку та його процес навчання. Штучні нейронні мережі – це паралельні та розподілені системи обробки даних, які були розроблені для використання та моделювання особливостей і функцій людського мозку. Штучні нейронні мережі здатні навчатись у своєму середовищі та покращувати продуктивність процесу шляхом навчання. Іншими словами, штучні нейронні мережі можуть отримувати та відкривати нову інформацію з досвіду та використовувати отриману інформацію для покращення своїх можливостей вирішення проблем.

І.М. Візнюк, Н.М. Буглай, Л.В. Куцак, А.С. Поліщук, В.В. Киливник [3, С.15] вважали, що штучний інтелект –це здатність цифрових пристроїв виконувати ті завдання,

що властиві розумним істотам. Основою будь-якого інтелекту є нейрон. Коли йде мова про людей – це біологічний нейрон, а коли – комп'ютери, то це штучний нейрон. Штучний нейрон – це математична функція, модель біологічних нейронів. Підвидом ШІ є нейронна мережа. Якою би розумною не була нейронна мережа, вона є продуктом діяльності людини і може допомогти змінити логічні складні алгоритми, адже для цього потрібне навчання будь-якої нейронної мережі.

Досліджуючи українське законодавство слід згадати розпорядження Кабінету Міністрів України 2 грудня 2020 р., яким було схвалено Концепцію розвитку штучного інтелекту в Україні. Відповідно до цієї концепції, штучний інтелект – це організована сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень і алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань.

Виходячи з наведених визначень можна виокремити наступні ознаки властиві штучному інтелекту:

Технологічність: ШІ використовує різні технології та методи, щоб вирішити складні завдання, які базуються на системі наукових методів та алгоритмів обробки інформації.

Стрімкий розвиток та самовдосконалення: ШІ це галузь технологій, що швидко розвивається та постійно самовдосконалюється.

Широкий спектр застосування: ШІ може бути застосованим у різних галузях.

Можливість створення та використання власних баз знань: ШІ може створювати та використовувати власні бази даних.

Обробка та аналіз інформації: ШІ використовується для обробки та аналізу інформації, яка може бути отримана в процесі роботи або створена самостійно в результаті аналізу.

Отже, штучний інтелект – це комплексна галузь, яка поєднує в собі різні методи, підходи та алгоритми дій для обробки та розв'язання різноманітних завдань у різних суспільних сферах.

Вивчаючи використання штучного інтелекту в навчальному процесі необхідно з'ясувати ставлення до нього здобувачів освіти. З цією метою був застосований такий метод наукового пошуку, як анкетування. Відповіді на запитання анкети дозволили оцінити вподобання опитуваних та врахувати їх побажання в процесі вироблення пропозицій по вдосконаленню застосування ШІ в навчальному процесі. Проходило дослідження через мережу інтернет, шляхом відповідей на анкету створену за допомогою Google Forms [4]. Станом на 13 березня 2024 року у інтернет-опитуванні взяло участь 70 осіб різних вікових груп. Перед респондентами було поставлено 12 питань закритого та відкритого типів. При обробці питань відкритого типу використовувався метод контент-аналізу. Розглянемо відповіді на деякі питання з цієї анкети.

На закриті питання «На скільки, на Вашу думку, важливе питання щодо використання ШІ в навчальному процесі?» 45,7 % зазначили, що важливе, належить до першочергових, 41,4 % – це питання носить другорядний характер, а 12,9 % важко визначитись » (див. рис.1). Такий підхід свідчить, що більшість респондентів переймається цим питанням та вважає його значним.

Рис. 1. Важливість питання щодо використання ШІ в навчальному процесі

Серед сервісів штучного інтелекту домінує ChatGPT, ним користуються майже всі опитані – 92,9 %, друге місце – Grammarly 37,1 %, третє місце поділяють та Midjourney – 31 %, також респонденти виділили DALL-E, Bing AI, Mathway, лише 5,7 % опитаних не користуються жодним сервісом (див. рис.2).

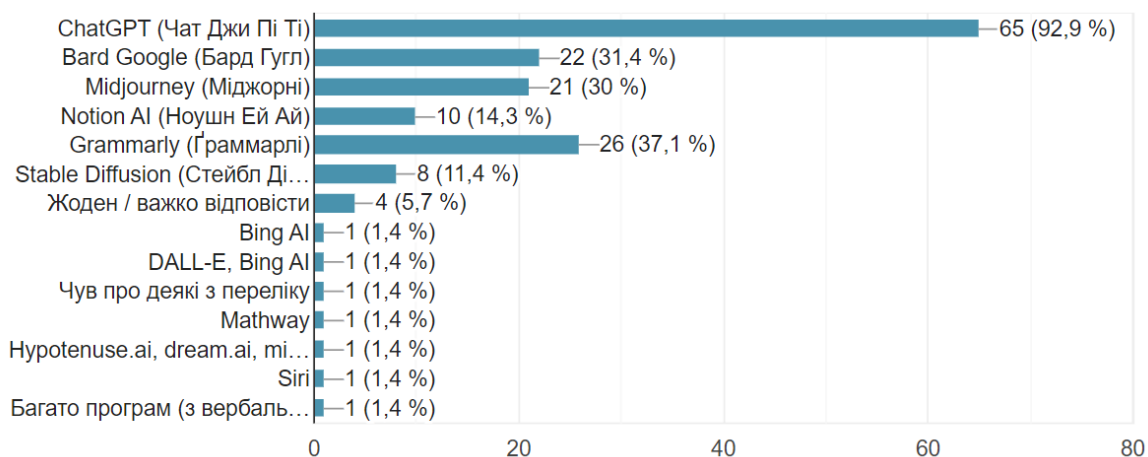

Рис.2. Популярність сервісів ШІ

Аналізуючи відповіді на питання: «Як часто доводилося використовувати ШІ?», з'ясувалось, що 34,3 % користуються регулярно, 48,6 % – користувалось декілька разів, 15,7 % – жодного разу і 1,4 % – вважають це небезпечним. Такі відповіді респондентів свідчать про те, що суспільство впевнено крокує шляхом освоєння цієї новітньої технології (див. рис.3).

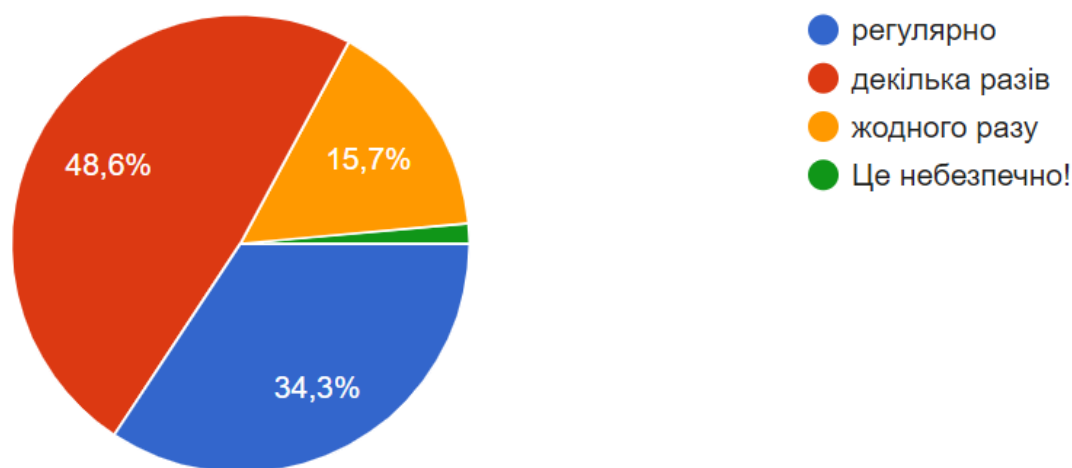

Рис.3. Частота використання сервісів ШІ

Оцінюючи вплив використання штучного інтелекту на викладачів та здобувачів освіти більшість опитаних відзначили позитивний характер, проте були нейтральні та негативні відповіді, що пояснюються зниженням розумової активності учасників навчального процесу.

На основі проведеного аналізу можна сформулювати такі рекомендації щодо впровадження нейромереж у систему вищої освіти України:

Врахування потреб різних категорій учасників освітнього процесу:

здобувачі освіти: нейромережі можуть допомогти у зборі та аналізі даних, автоматизації процесів, розробці проектів та вирішенні завдань у навчальних програмах;

викладачі: впровадження нейромереж може полегшити роботу викладачів при розробці інноваційних методик;

адміністрація: нейромережі можуть оптимізувати процеси управління ЗВО, включаючи адміністративну роботу, планування та прийняття рішень.

Забезпечення навчального процесу та рівень підготовки: необхідно створити відповідну технічну базу для навчання та ефективного впровадження нейромереж, зокрема, проведення курсів, семінарів, надання доступу до онлайн-ресурсів для підвищення кваліфікації викладачів щодо використання нейромереж.

Етичність використання: потрібно нормативно врегулювати використання нейромереж в освітньому середовищі шляхом створення положень або кодексу поведінки.

Поширення результатів та досягнень: потрібно активно спілкуватися та ділитися результатами впровадження нейромереж з академічною спільнотою та громадськістю для підтримки та зацікавленості у розвитку цих технологій в освіті.

Отже, використання нейромереж у системі освіти України має великий потенціал і може допомогти в досягненні вищих результатів якості навчання.

Список використаних джерел:

1. Похиленко І. С. До питання про використання штучного інтелекту в навчальному процесі / І. С. Похиленко // Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект : як створити доброчесне освітнє середовище : збірник есе програми підвищення кваліфікації. - Львів ; Торунь, 18 вересня – 18 жовтня 2023 року / Центр укр. - європ. наукового співробітництва ; упорядники : А. Артюхов, М. Віхляєв, Ю. Волк. Львів ; Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 399- 401. <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-163>
2. Deperlioglu O. and Kose U. An educational tool for artificial neural networks”, Computers & Electrical Engineering, vol. 37. №3. pp. 392-402, 2011. <https://doi.org/10.1016/j.compeleceng.2011.03.010>

3. Візнюк І.М., Буглай Н.М., Куцак Л.В., Поліщук А.С., Киливник В.В. Використання штучного інтелекту в освіті// Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems, 2021. Вип.59. С. 14-22. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-59-14-22>

4. Використання штучного інтелекту в навчальному процесі. URL: https://docs.google.com/forms/d/1rzPipWqYI6eQyJRTnjxA9_G4Ryr1lwgi4VAnoBQwzE/edit (дата звернення: 13.03.2024)

Artificial Intelligence is rapidly integrating into the educational sphere, opening up new possibilities and presenting both educators and learners with new challenges. This article explores the impact of AI on the learning process, highlighting its potential benefits and risks.

Keywords: artificial intelligence, education, science.

ОСОБЛИВОСТІ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ НЕСАНКЦІОНОВАНИХ ТРАНЗАКЦІЙ БЕЗГОТІВКОВИХ КОШТІВ

Усманов Р.А.,

заступник начальника Головного управління

Національної поліції в Запорізькій області - начальник слідчого управління,

м. Запоріжжя

Анотація. Розглядаються спірні аспекти кримінально-правової кваліфікації шахрайства, яке вчиняється з використанням інформаційних технологій. Здійснено аналіз категорії «обман» в контексті ознак об'єктивної сторони шахрайства.

Ключові слова: шахрайство, кримінальна відповідальність, обман, інформаційні технології.

Останнім часом значного поширення набули кримінальні правопорушення, пов'язані з несанкціонованими транзакціями безготівкових коштів. Наприклад, у вироку по справі №523/7978/17 від 22.07.2018, що був постановлений Суворовським районним судом м. Одеси, дається оцінка діям винного, який отримав реквізити платіжних карток інших осіб та за допомогою сервісу онлайн переказів, перераховував безготівкові гроші з картокових рахунків потерпілих на картоковий рахунок співльника [1]. Такі випадки характеризуються відсутністю єдиної позиції щодо кримінально-правової оцінки, кваліфікуються або як крадіжка, або як шахрайство.

Детальніше розглянемо, як кримінально-правовою доктриною визначається обман в контексті шахрайства. Видається, що формулювання обґрунтованої позиції щодо кваліфікації несанкціонованих транзакцій безготівкових коштів потребує пошуку відповідей на два такі питання:

1) чи може вважатися обманом в контексті кримінальної відповідальності за шахрайство (ст. 190 КК) повідомлення неправдивих відомостей не потерпілій особі (не власникові банківського рахунку);

2) чи може обман у таких випадках полягати у повідомленні неправдивих даних не безпосередньо працівникам банківських установ (наприклад, касирам), а бути опосередкованим засобами обчислювальної техніки, що їх використовує банківська установа (платіжний термінал, банкомат, спеціалізований сайт тощо).

Щодо першого питання. У багатьох підручниках з Особливої частини кримінального права зазначається: «Особливості шахрайства полягають у тому, що потерпілий, будучи введеним в оману, зовні добровільно передає винному майно або право на майно. Тому обман або зловживання довірою за часом передують передачі майна або права на майно і викликають у потерпілого усвідомлення правомірності такої